

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DERS ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Bilgin YİĞİT

Dicle Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, bilginyigit27@gmail.com

İlhan KAÇİRE

Dicle Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ilhankacire@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırma genel tarama yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Diyarbakır ili geneli ortaokullarda eğitim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini ise basit tesadüfî örnekleme yöntemi ile belirlenen 357 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada Uluğ (1981) tarafından geliştirilen "Çalışma Alışkanlıkları Envanteri" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları puanlarının cinsiyet, sınıf, ek ders, değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı; çalışma odası değişkenine göre ise anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik öneriler geliştirilmiştir. Uygulayıcılara yönelik öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını arttırabilmeleri için ders çalışma ortamının sade bir şekilde donatılması, yeterince aydınlatılması ve öğrencinin fiziksel gelişimine uygun bir şekilde hazırlanması, okulda günlük ders çalışma planının öğretmen, öğrenci ve velinin katılımı ile her öğrencinin özelliklerine göre planlanması önerileri getirilmiştir. Araştırmacılara yönelik ise; ders çalışma alışkanlıklarına yönelik araştırmaların ilkökul, lise ve üniversite düzeylerinde olmak üzere çeşitlendirilmesi, ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ile akademik başarıları, okula devam ve şiddetten uzaklaşma durumlarına yönelik araştırmaların yapılması önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ders Çalışma Alışkanlıkları, Ortaokul, Ders Çalışma, Ders Çalışma Ortamı

A SURVEY ABOUT EXAMINATION OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS' STUDY HABITS

Abstract

The purpose of this research is to examine the study habits of secondary school students in terms of several variables. Research is carried out by survey method. The population of the study is secondary school students in Diyarbakir. The sample of the study consists of 357 students which have been selected with random sampling method. In this research, the study habits inventory was used as a data collection tool which was developed by Uluğ (1981). Analysing the results of research, the study habits of secondary school students are in high level. Secondary school students study habits scores differ in a meaningful way by the variables as; gender, class, additional courses, immigration status and number of children at home. But according to the study room variable, no meaningful differences has been found. According to the findings of the study, secondary school students' study habits are found to be at the good level. Study habits differs significantly in terms of gender, class, extra hours whereas there is no significance in terms of a specific room for studying. Based on the findings suggestions are developed both for the researchers and practitioners. Suggestions for practitioners; to improve study habits of students parents should create a studying environment which is simply equipped, has litted enough, should be appropriate to the physical development of students, a lesson plan should be prepared in school with the participation of teacher, student and parents appropriate for each students qualifications. Suggestions for researchers are; research on the study habits should be diversified on primary, secondary and university levels, researches should be done in terms of attending school and how to be away from violence.

Key words: Study habits, Secondary school, Study lesson, Study environment

Giriş

Eğitim öğretim faaliyetlerini yalnızca okul içerisinde, sınırlı tutmak eğitimde nitelikli sonuçlara ulaşmayı sınırlandırabilir. Eğitim ve öğretimle nitelikli sonuçlar elde etmenin temel unsurlarından biri, öğrencinin hem okul içi, hem de okul dışı zamanlarında yapacağı etkinliklere bağlıdır. Bu anlamda, öğrencinin okul dışında yapacağı etkinliklerin sağlıklı ve nitelikli olmasında yarar vardır.

Verimli ders çalışma öğrencilerin okulda başarılı olmasında önemli rolü bulunan ders dinleme, ders çalışma, ödev hazırlama gibi çalışmalarda ustalık davranış tavrı ve alışkanlıkları kazanması anlamına gelir (Tan 1992: 65). Öğrencilerin asıl ihtiyaç duyduğu şeyin çok çalışmak değil, doğru çalışmak olduğunu söyleyebiliriz (Önder, 2009). Bireylerin bilgiye kendi imkânları ile ulaşabilme becerileri daha kalıcı öğrenmelere kaynaklık edebilir. Son yıllarda sıkça kullanılan “bireylere balık yemesini değil, balık tutmayı öğretmek” ifadesindeki, balık tutmayı öğretmek ifadesi, bir anlamda ders çalışma alışkanlıklarını da içermektedir. Dolayısıyla öncelikli olarak, öğrencilerin okul içi öğrenme durumları kadar ders çalışma alışkanlıklarının geliştirilmesi de önem arz etmektedir.

Okul dışında öğrencinin ödev, etkinlik gibi faaliyetlerini nitelikli bir şekilde yapmasının ön koşulu öğrencinin ders çalışma alışkanlıklarıyla ilgili olduğu öngörülebilir. Günümüzde öğretmenlerden çağdaş eğitimin gereği olarak, öğrencinin bazı yeteneklerinin geliştirmesi, öğrenciye bilgiyi nasıl kullanacağını göstermesi ve bu bilgi ile yeni bilgileri nasıl üretebileceği konusunda yardımcı olması beklenmektedir (Aslan, 2005). Tay’a (2005: 210) göre, öğrencinin öğrenme işine katılması çalışma alışkanlıklarını ne kadar bildiğine ve bu alışkanlıkları ne kadar uygun kullanabildiğine bağlıdır.

2004’ten itibaren uygulanmakta olan ilköğretim programıyla birlikte, öğretmenin ders anlattığı, öğrencinin pasif dinleyici konumunda olduğu ezbere dayalı anlayışı değiştirilmiş, onun yerine öğrencinin aktif olduğu, öğretmenin öğrenme-öğretme sürecinde öğrenciye rehberlik ettiği bir öğretim anlayışına geçilmiştir (Çetin, 2005: 303). Artık eğitim sürecinin öğrenciye “bilgi aktarmak, yeni bilgiler kazandırmak” işlevine ilaveten “öğrenmeyi öğretmek” işlevi üzerine yoğunlaştığı söylenebilir. Talu’nun da (1997: 2) belirttiği gibi, eğitim, kişiye bilgiyi nasıl sınıflayacağını, doğruluğunu nasıl kontrol edeceğini, gerektiğinde bilginin kategorilerini nasıl değerlendirebileceğini, sorunlara farklı perspektiften nasıl bakabileceğini kısaca kendi kendine nasıl öğretmenlik yapabileceğini öğretmelidir.

Öğrencilerin verimli ders çalışma alışkanlık ve becerilerine sahip olmalarını sağlamak, onların hem derslerine bilinçli bir şekilde çalışıp anlamalarına hem de sınavlarda başarılı olmalarına yardımcı olmak demektir. Derslerine bilinçli çalışan öğrenci yeteneğini ve becerilerini en iyi şekilde değerlendirmiş olur. Esasında başarılı her öğrencinin başarısının gerisinde yatan başlıca etkenlerden biride öğrencinin uygun öğrenme bilgi ve becerisine sahip olmasıdır (Güngör, 2010).

Öğrencilerin verimli ders çalışma alışkanlıklarına sahip olması salt eğitim programıyla gerçekleşecek bir durum değildir. Verimli ders çalışma alışkanlıklarının kazanılmasında ailenin de önemli görevleri olduğu söylenebilir. Anne ve baba bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde çocuğun sosyal, duygusal, dil ve zihinsel gelişimleri üzerinde önemli rol oynamaktadır (Engin, Özen ve Bayoğlu, 2009: 128).

Araştırmalar çocuğun okuldaki başarısını belirleyen en önemli çevresel faktörün aile olduğunu, bununla birlikte akademik başarısı düşük olan öğrencileri diğer öğrencilerden ayıran en önemli faktörün de ailenin çocuğunun eğitimine karşı ilgisizliği olduğunu söylemektedir (Çelenk, 2003: 16). Bu açıdan, aileler bir yandan öğrenciyi ders çalışma alışkanlıkları kazanma noktasında yönlendirirken diğer taraftan da öğrencilerin fiziki çevresini düzenlemelidir. Öğrencilerin verimli bir şekilde ders çalışabilmeleri için, ders çalışma ortamı aile tarafından, sade bir şekilde donatılmış, yeterince aydınlatılmış ve öğrencinin fiziksel gelişimine uygun bir şekilde hazırlanmış olmalıdır (Eren, 2011: 88).

Verimli ders çalışma alışkanlıklarını okul ve ailenin dışında etkileyen unsurlar da söz konusudur. Bunlar; karmaşık konular, yavaş okuma, zihinsel meşguliyet, motivasyon eksikliği, ön bilgi (temel) eksikliği, günün yanlış saatinde çalışmak, masa dışında (yatarak uzanarak) çalışmak, güven eksikliği ve aşırı stres, konunun bütünlüğünü kavrayamama, müzik, televizyon ve telefonun etkileri olarak sıralanabilir (<http://sgb.meb.gov.tr>). Bunların yanı sıra ders çalışma alışkanlıklarına göç durumu, ders çalışma odasına sahip olmamak ve kardeş sayısı gibi değişkenlerin de etki ettiği düşünülmektedir.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında, mevcut araştırmada öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının incelenmesinin ve çeşitli değişkenlere göre yorumlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin akademik başarılarında hayati rol oynayan ders çalışma alışkanlıklarıyla ilgili araştırmaların artırılması ve çeşitlendirilmesinin ilgili alana katkı sağlayacağı da öngörülmektedir.

Araştırmanın Amacı:

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ne düzeydedir?
2. Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları öğrenim görülen sınıf değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ek eğitim durumu değişkeni ne göre farklılaşmakta mıdır?
5. Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ders çalışma odası olup/olmamasına göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varma amacıyla evrenin tümünün ya da bir grup örneklem üzerinde yapılan düzenlemeleri içerir. (Karasar, 1995). Bu tür araştırmalar olayların, objelerin, varlıkların, kurumların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu açıklamaya çalışır (Kaptan, 1998).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2013-2014 öğretim yılında Diyarbakır ili merkez ilçelerindeki ortaokullarda eğitim görmekte olan toplam 64.149 öğrenci oluşturmaktadır (www.tuik.gov). Araştırmanın örneklemini ise basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen 357 öğrenci oluşturmuştur. Örneklemin demografik dağılımları şu şekildedir: Cinsiyete göre Erkek %31,9, Kız %67,5; Sınıfa göre 1. Sınıf %17,1, 2. Sınıf %25,5, 3. Sınıf %43,4; ek eğitim durumuna göre dersane %17,4, etüt merkezi 51,5, Hiçbiri 25,8; Çalışma odasına göre Evet % 31,1, hayır %67,5.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada Uluğ (1981) tarafından geliştirilen Çalışma Alışkanlıkları Envanteri veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Çalışma Alışkanlıkları Envanteri öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını ifade eden 60 maddeden oluşmaktadır. Bu ifadelerden ilk 50 tanesi asıl madde; 10 tanesi ise kontrol maddesi olarak belirlenmiştir. Envanterde yer alan asıl maddeler ile bu maddelerin doğruluğunu kontrol eden kontrol maddeleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Envanterde Yer Alan Asıl Maddeler İle Bu Maddelerin Doğruluğunu Kontrol Eden Kontrol Maddeleri

Asıl	Kontrol
2. Bilmediğim, anlamadığım bir şeyi hiçbir zaman ezberlemem.	55. Bir konuyu öğrenirken ezbere fazla yer veriyorum.
17. Masa dışında divana, koltuğa, yatağa vb. yerlere uzanarak ders çalışmam.	56. Masa dışında divana, koltuğa, yatağa vb. yerlere uzanarak ders çalıştığım çok olur.
23. Yapılacak sınavın türüne göre sınav hazırlığı yaparım.	58. Sınav hazırlığım her ders için aynıdır.
29. Çalışmak için yaptığım planlara uyarım.	57. Çalışmak için yaptığım planlara bir türlü uyamıyorum.
30. Bence, düzenli çalışma her öğrenci için gerekli bir alışkanlık olmalıdır.	51. Düzenli çalışma ancak kolay öğrenemeyen çocuklar için gerekli bir alışkanlık olmalıdır.
36. Ansiklopedi, sözlük, harita vb. 'den kolayca yararlanabiliyorum.	59. Sözlükten nasıl yararlanacağımı bilmiyorum.
40. İmla kurallarının gerektirdiği biçimde okumaya dikkat ederim.	54. İmla kurallarına uygun biçimde okuyamam.
41. Ders çalışmayı keseceğim zaman konunun	60. Konunun zorlaştığı yerde çalışmayı

hafif olan yerinden çalışmayı bırakırım.	keserim.
43. Yazılı sınavlar için daha çok “yazarak anlatarak” hazırlanmaya çalışırım.	52. Yazılı sınavlara daha çok “okuyarak” hazırlanırım.
45. Bir şey okurken ya da derste bir konuyu anlatılırken önemli bulduğum yerleri mutlaka not alırım.	53. Not tutma alışkanlığına sahip değilim.

Bu araştırmada verimli ders çalışma envanterinin güvenilirlik düzeyini belirlemek için Cronbach Alpha iç tutarlılık ve iki yarı güvenilirlik katsayısına bakılmıştır. Bu sonuçlara göre, Cronbach Alpha .86 ve iki yarı güvenilirlik değeri .84 olarak bulunmuştur. Güvenirlik katsayıları doğrultusunda, ölçeğin “yüksek derecede güvenilir” olduğunu söylemek mümkündür.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, araştırmanın amacı ve verilerin normallik dağılımı doğrultusunda uygun istatistiki teknikler kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normallik dağılımına One Kolmogorov-Smirnov testi ile bakılmış olup sonuçlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 2: Verimli Ders Çalışma Envanterinden Elde Edilen Toplam Puanla İlişkin Normallik Dağılımı

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test		Toplam puan
Katılımcı Sayısı		357
Normal Parameters	Mean	,6905
	Std. Deviation	,14787
Most Extreme Differences	Absolute	,085
	Positive	,042
	Negative	-,085
Kolmogorov-Smirnov Z		1,610
Asymp. Sig. (2-tailed)		,011

Tablo 2 incelendiğinde, verimli ders çalışma envanterinden elde edilen toplam puanların normal dağılım göstermediği söylenebilir. Zira One Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda anlamlılık değerinin .05 ve üzerinde bir değer alması verilerin normal dağıldığını gösterir. Verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle non parametrik testler (Kruskal- Wallis H; Mann-Whitney U testi) kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Grup ortalamaları arasındaki farkın test edilmesinde $\alpha < .05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Verilerin analizi aşamasında öncelikli olarak, kontrol maddelerine verilen yanıtlar ile asıl maddelere verilen yanıtlar karşılaştırılmış ve birbirleriyle tutarsız olarak maddeleri işaretleyen öğrencilerin anketleri değerlendirmeye alınmamıştır. Bu durumda, 400 adet olarak uygulanan anket değinilen işlem sonrası 357’ye düşmüştür.

Araştırmada kullanılan puanlamasında toplam puanlar esas alınmıştır. Alınan puan yüksek ise öğrencilerin ders çalışma alışkanlığına sahip olduğu düşük ise ders

çalışma alışkanlığına sahip olmadıkları ya da çok düşük sahip oldukları kabul edilmiştir.

Bulgular

I. Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları envanterinde katılım oranı en yüksek ve en düşük olan maddelere ilişkin yüzde ve frekans değeri incelenmiş olup sonuçlar Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Envanter Maddelerine Verilen Cevaplara İlişkin Yüzde Ve Frekans Değeri

Maddeler	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
1. Başarı için yetenek kadar düzenli çalışmanın da gerekli olduğuna inanıyorum.	322	90,2	32	9,0
2. Okulda öğrendiklerimi günlük yaşamda da yeri geldikçe uygulamaya çalışırım.	321	89,9	36	10,1
3. Ödevlerimi titizlikle yapmaya ve yaparken de bir şeyler öğrenmeye çalışırım.	315	88,2	42	11,8
4. Bir konuyu öğretmen anlatırken sınıfta öğrenmeye çalışırım.	313	87,7	44	12,3
5. Yapılacak sınavın türüne göre sınav hazırlığı yaparım.	305	85,4	51	14,3
6. Ezberlemem gereken şarkı, sözcük, şiir, tanım vb.yi gürültülü ortamlarda yüksek sesle söyleyerek de öğrenmeye çalışırım.	193	54,1	163	45,7
7. Bilmediğim, anlamadığım bir şeyi hiçbir zaman ezberlemem.	194	54,3	162	45,4
8. Çalışma sürelerim her zaman günün belirli saatleri arasındadır.	197	55,2	159	44,5
9. Okurken dudaklarım kıpırdamaz.	206	57,7	150	42,0
10. Gece yatarken ve sabah kalkınca öğrendiklerime bir göz atar, gerekli tekrarları yaparım.	215	60,2	142	39,8

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin başarı için düzenli çalışmanın gerekliliğine inandıkları, okulda öğrendiklerini günlük yaşamlarında uygulamaya çalıştıkları, ödevlerini titizlikle yaptıkları ve sınavlara hazırlanırken sınav türünü dikkate aldıkları görülmektedir.

II. Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4:Cinsiyet Değişkenine Göre Yapılan Mann- Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra ortalaması	U	Z	P
Erkek	114	141,51	9577,500	-4,613	.00
Kız	241	195,26			

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı anlaşılmaktadır ($U = 9577,500$; $p < .05$). Cinsiyet değişkenine ilişkin sıra ortalaması dikkate alındığında, oluşan anlamlı farkın kız öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran ders çalışma alışkanlıklarına daha fazla sahip olduğu söylenebilir.

III. Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları düzeylerinin sınıf değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Kruskal- Wallis H testi sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5: Sınıf Değişkenine Göre Yapılan Kruskal- Wallis H Testi Sonuçları

Sınıf	N	Sıra ortalaması	Sd	X2	P	Farkın Kaynağı
6. sınıf	61	145,52				
7. sınıf	91	175,08	2	7,31	.02	6.sınıf-7. sınıf
8. sınıf	155	144,96				7. sınıf -8. sınıf

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı anlaşılmaktadır ($p < .05$). Sınıflar arasındaki farkın kaynağını belirlemek için Mann- Whitney U testi yapılmıştır. Mann- Whitney U testi sonucuna göre gruplar arasında oluşan anlamlı farkın her iki sınıf düzeyinde de 7. sınıf öğrencileri lehine olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle 7. sınıf öğrencilerinin 6. ve 8. sınıf öğrencilerine nazaran ders çalışma alışkanlıklarına daha fazla sahip olduğu söylenebilir.

IV. Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları düzeylerinin ek ders değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Kruskal- Wallis H testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Ek Ders Değişkenine Göre Yapılan Kruskal- Wallis H Testi Sonuçları

Ekders	N	Sıra ortalaması	Sd	X2	P	Farkın Kaynağı
Dershane	62	170,61				
Etüt Merkezi	184	187,77	2	19,89	.00	Dershane-Hiçbiri
Hiçbiri	92	132,21				Etüt merkezi- hiçbiri

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının ek ders değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı anlaşılmaktadır ($p < .05$). Ek ders değişkenleri arasındaki farkın kaynağını belirlemek için Mann- Whitney U testi yapılmıştır. Mann- Whitney U testi sonucuna göre gruplar arasında oluşan anlamlı farkın dershane ve etüt merkezine devam eden öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle dershane ve etüt merkezine giden öğrencilerin ek

ders almayan öğrencilere nazaran ders çalışma alışkanlıklarına daha fazla sahip olduğu söylenebilir.

V. Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları düzeylerinin çalışma odası değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Mann- Whitney U testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Çalışma Odası Değişkenine Göre Yapılan Mann- Whitney U Testi Sonuçları

Çalışma odası	N	Sıra ortalaması	U	Z	P
Evet	111	183,66	12580,500	-.89	.37
Hayır	241	173,20			

Tablo 7 incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının çalışma odası değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı anlaşılmaktadır (U= 12580,500 p>.05). Bu bulgu doğrultusunda, çalışma odasına sahip olanlarla, çalışma odasına sahip olmayan öğrencilerin, çalışma alışkanlıkları sıra ortalamalarının birbirine yakın olduğu söylenebilir. Dahası çalışma odasına sahip olan öğrenciler ile olmayan öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarına aynı düzeyde sahip oldukları ifade edilebilir.

Tartışma ve Sonuç

Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları durumunun cinsiyet değişkenine göre kız öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifadeyle, kız öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının erkek öğrencilere göre daha iyi olduğu söylenebilir. Bu durum mevcut araştırmanın yapıldığı ilin sosyo kültürel yapısından, ebeveynlerin kız çocuklarına yönelik bakış açılarından, veya erkek çocuklarının aile ekonomisine katkı sağlamaları için zorlanmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde, mevcut araştırma sonuçları ile benzer sonuçlara sahip araştırmaların var olduğu görülmektedir (Eren, 2011; Özbey, 2007; Rasor ve Rasor, 1998; Yenilmez ve Özbey, 2007). Bununla birlikte, ilgili literatürde ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığına dair araştırmalara (Çetin, 2009) rastlamak da mümkündür. Ancak, genel olarak, ilgili literatürdeki araştırmalarda kız çocuklarının erkeklere nazaran daha düzenli ders çalışma alışkanlıklarına sahip oldukları görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları düzeylerinin sınıf değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu farkın 7. sınıf öğrencilerinin lehine olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, yedinci sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları puanlarının diğer iki sınıf öğrencilere göre yüksek olduğu ve dolayısıyla da 7. sınıf öğrencilerinin daha fazla ders çalışma alışkanlıklarına sahip olduğu söylenebilir. Yedinci sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının yüksek olmasında öğrencilerin sınav kaygısından uzak olmaları ve

ortaokul eğitimine alışmış olmalarının getirdiği bir rahatlığın etkili olduğu söylenebilir. Altıncı sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları düzeyinin düşük olmasının nedenleri arasında adaptasyondan kaynaklı zorluklarla karşılaşmış olabilmeleri gösterilebilir. Bir başka deyişle, ortaokula yeni başlayan öğrencilerin hem okul ortamına hem de derslere yönelik uyum sorunu yaşamaları böyle bir sonucu ortaya çıkarmış olabilir. Sekizinci sınıflarda ise öğrencilerin ergenliğe adım atmaları ve dolayısıyla ilgilerinin başka alanlara kaymış olması nedeniyle (Eren, 2011) böyle bir sonuç ortaya çıkmış olabilir. Ayrıca, sekizinci sınıf öğrencilerinin sınav kaygısının da önemli etken olduğu söylenebilir.

İlgili literatür incelendiğinde, mevcut araştırma sonuçları ile benzer sonuçlara sahip araştırmaların olduğu görülmektedir. Yenilmez ve Özbey (2007) altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerinin sekizinci sınıf öğrencilerine göre ders çalışma alışkanlıkları düzeyinin daha iyi olduğunu saptamıştır. Eren'in (2011) araştırmasında ise altıncı sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının sekizinci sınıf öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca, mevcut araştırma sonucu ile paralellik arz eden bir sonuç da Güngör'ün (2010) araştırmasında görülmektedir. Bu çalışmada altıncı sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarını bilme düzeylerinin yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı saptanmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları puanlarının ek ders değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı anlaşılmaktadır. Bu farkın ek ders alanlar lehine (dershane ve etüt merkezleri) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, dershane ve etüt merkezi sıra ortalamaları dikkate alındığında, etüt merkezine devam etmekte olan öğrencilerin sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, ek ders eğitimi alan öğrencilerin daha iyi bir takip sistemine dahil olmaları, öğrencilerin daha fazla zaman ayırma ve emek vermesinin karşılığını alma gayreti ve aldıkları ek eğitimle öğrenmenin zevkine varmalarıyla açıklanabilir. Ayrıca, ek ders alınan kurumların ya da merkezlerin öğrencilere önemli ölçüde rehberlik hizmetleri sağlamaları da olabilir.

Ek ders alınan merkezler itibarıyla etüt merkezlerine giden öğrencilerin ders çalışma düzeylerinin dershanelere gidenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumun temel nedeni olarak, etüt merkezlerinde gönüllü olarak çalışan öğretmenlerin daha sıcak ve samimi bir şekilde öğrencilerle ilgilenmeleri gösterilebilir. Ayrıca, kısmi olarak etüt merkezi öğrencilerinin ekonomik durumlarının zayıf olması nedeniyle var olan imkânlardan en iyi şekilde istifade etme yolunu tercih etmelerinin de önemli bir neden olduğu düşünülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının çalışma odası değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda çalışma odasına sahip olanlarla olmayanların çalışma alışkanlıkları sıra ortalamalarının birbirine yakın olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin uygun birer çalışma ortamlarına sahip olmaları eğitim ve öğretim etkinliklerinde olması gereken ön koşullardan birisi olduğu söylenebilir

(Engin, Özen ve Bayoğlu, 2009: 144). Mevcut araştırmada, ders çalışma odasına sahip olan ile olmayan öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının aynı düzeyde olması ve bu düzeyinde yüksek olması üzerinde durulması gereken bir sonuçtur. Bununla birlikte, ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının çalışma odası değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaması doğal da kabul edilebilir.

Normal şartlarda, çalışma odasına sahip öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının yüksek çıkmasıdır. Ancak, mevcut araştırma sonucunda da görüldüğü gibi, ders çalışma odasına sahip olan öğrencilerin ders çalışma odasına sahip olmayan öğrencilere göre nazaran ders çalışma alışkanlıkları farklılaşmamıştır. Bu durumda neden olarak, araştırmanın örneklem grubunun gelişim düzeyleri doğrultusunda, ders çalışma odalarında öğrencilerin kendi oto kontrollerini sağlayamamaları neticesinde bilgisayar oyunlarına dalmaları ya da farklı görsel öğelerin öğrencilerin ilgisini diğer yönere çekmesi gösterilebilir.

Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Kendine ait ders çalışma odası bulunan ve ek ders almayan öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını geliştirici etkinliklerin yapılması
- Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ile akademik başarıları, okula devam ve şiddetten uzaklaşma durumlarına yönelik araştırmaların yapılması

KAYNAKÇA

Aslan, S. A. (2005). *Ergenlerde ana-baba tutumu, sınav kaygısı, ders çalışma becerilerinin lise giriş sınavını yordama düzeyleri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim, Online E-Dergi*, 2(2), 28-34. <http://ilkogretimonline.org.tr/vol2say2/v02s02d.pdf> (Erişim Tarihi: 09.04.2014)

Çetin, B. (2005). Yeni ilköğretim programı (2005) uygulamalarının ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlıklarına etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*. 183. 302-317

Çetin, B. (2009). Çalışma alışkanlıkları ölçeğinin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin akademik başarısına yordaması. *İlköğretim Online*. 8(1). 212-223. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/view/5000038198/5000037055> (Erişim Tarihi: 26.02.2014)

Engin, A., Özen, Ş. ve Bayoğlu, V. (2009). Öğrencilerin okul öğrenme başarılarını etkileyen bazı temel değişkenler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 3. 125-156. [http://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/sobedergi/file/003/03%20\(9\).pdf](http://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/sobedergi/file/003/03%20(9).pdf) (Erişim Tarihi: 25.03.2014)

Eren, O. (2011). *İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ile fen ve teknoloji dersi arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Güngör, G. (2010). *İlköğretim düzeyindeki öğrencilerin benlik kavramlarının ve çalışma alışkanlıklarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2012_2013.pdf (Erişim Tarihi: 15.05.2014)

<http://www.efdergi.ibu.edu.tr/index.php/efdergi/article/view/1012/1866> (Erişim Tarihi: 19.04.2014)

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. (11. Baskı). Ankara: Tek Işık Web Ofset Tesisleri.

Karasar, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (19. Baskı). Ankara: Alkım Yayınları.

Önder, S.(2009). *Ortaöğretim öğrencilerinin öğrenme ve ders çalışma stratejileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Özbey, N. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Rasor, E. & Rasor, L . (1998). Test anxiety and study behavior of community college students in relation to ethnicity, gender, and age. (ERIC Document Reproduction Service No. ED415942). (Erişim Tarihi: 09.06.2014)

Talu, N. (1997) *Ankara özel Tevfik Fikret lisesi 10.sınıf öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tan, H. (1992). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. İstanbul: Alkım Yayınevi.

Tay, B. (2005). Sosyal bilgiler ders kitaplarında öğrenme stratejileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6 (1), 209-225. http://kefad.ahievran.edu.tr/archieve/pdfler/Cilt6Sayi1/JKEF_6_1_2005_209_225.pdf (Erişim Tarihi: 19.03.2014)

Uluğ, F. (1981). *Verimli ders çalışma alışkanlıkları kazandırma konusunda yapılan rehberliğin okul başarısına etkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi: 12.04.2014)

Yavuzer, H. (2001). *Ana-Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yenilmez, K. ve Özbey, N. (2007). İlköğretim öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *AİBÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7(2), 1-16.